

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii
Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ**

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Nota I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

dat; utramque nemo, qui prudens sit, probro tibi ac vitio non vertat. Scio tamen quid tibi velis. Hæc, quæ nobis apponis, fercula, Bajanam & Jansenianam culinam olent. Eo dumtaxat fine hæc adduxisti, ut doceres, nullam intentionem rectam, quamvis alioqui cum ignorantia, vel incogitantia invincibili conjunctam à peccato liberare; & nulla intentionis rectitudine honestari actum, qui à divina charitate Dei que amore non procedat. Utrumque emenda; quia erroneum.

In octavam Epistolam.

De pecunia à Judice, ob injustam sententiam accepta.

N O T A I.

Montaltium nihil peccasse, dicis, * in referenda, super hac re, Lessii sententia. Sed Apologista *impost.* 5. contrarium evicit; Annatus item: pro more, accuratissime demonstravit, quantum etiam tu ipse peccaris, in adducendo Doctoris Angelici loco, à me luculenter ostensum est supra in nota 4. præambula ad Epistolam 5. & sequentes. Sed in delicto contumax peccare pergis: rem breviter expono. Lessius lib. 2. cap. 14. num. 52. dicit, naturæ jure dumtaxat spectato, acceptum ob turpem causam, opere impleto, non esse necessariò restituendum, sive illud opus sit contra justitiam, sive non: pro quo citat S. Thomam, Cajetannum, Covarruviam: quanquam hi duo excipiunt acceptum à Judice pro injusta sententia: sed rationem, quam ipsi adducunt, refellit Lessius; item explicat locum S. Augustini à

* Pag. 190.

Soto

Soto in hanc rem allatum. Tum *num. 56.* idem sentit, attento jure positivo: pro quo, citat D. Antoninum, Angelum, Sylvestrum, Navarrum, & aliquot jura. *Num. 60.* fatetur, contrariam sententiam esse probabilem, cum scilicet crimen per leges punire licet; utpotè communem omnium ferè jurisperitorum, teste Covarruviâ, item Medinâ, Navarro; licet hic postea mutarit. *Num. 61.* dato quod restituendum sit, juxta communem sententiam, asserit restituendum esse pauperibus. Quod reverà de jure naturæ esse nequit, & est potius salutare consilium, quàm præceptum; ut rectè docent S. Antoninus, Navarrus, & alii. Quare à Confessario in pœnitentiam meritò posset injungi. Sotus & Covarruvias putant, restituendum esse illi, qui dedit; sed hoc est contra mentem legum. Ex his demùm concludit auctor, nulli esse restituendum ante sententiam. *Num. 63.* dicit, id, quod datur pro justitia obtinenda, vel injuria vitanda, non censi spon te datum, sed quasi coactè, & ex metu injuriæ. Ex quo *num. 64.* concludit, Judicem teneri restituere id, quod accepit, ad ferendam justam sententiam.

Quid porro, in tota ista doctrina, tam acri censura configendum sit, non video, pro qua innumeri ferè auctores citari possunt: quos vide sis, apud Cardinalem de Lugo *de just. & jure disp. 18. sect. 3. num. 45.* quibus ipse subscribit, propter communem illam rationem, quod scilicet actus, qua parte est utilis & delectabilis, dignus sit pretio; item *num. 54.* in quo extendit prædictam doctrinam ad omne opus malum item *disp. 37. sect. 11. num. 127. 130. 134.*

Sed ad te redeo Wendrocki: dicis *, perperam causari Apologistam, multa omis sa esse à Montaltio, in referenda Lessii sententia. Quis hoc neget? ad per-

* Pag. 119.

nam libri, ut vulgò ajunt; sed vereor, ne referatis etiam tabulis, adhuc Montaltium excuses. tam perfrictæ frontis esse vos constat, ut verum atque falsum dicere perinde vobis sit. Sic ab aliquot annis, obstinatè negatis, quinque propositiones damnatas esse Jansenii: centies aperti mendacii convicti fuistis, vel ipso sedis Apostolicæ oraculo. Unum vel alterum indico, in hac Lessii sententia referenda, à Montaltio, per insignem malitiam, ultrò prætermissum. Illam enim retulit, perinde atque si Lessius docuisset, Judicem nihil peccasse, pactum illud ineundo, vel eo sine pecuniam accipiendo, etiam ante opus impletum; vel eundem Judicem non teneri ad damnum parti læsæ illatum resarciendum; vel justam causam non esse, propter quam non modò damnari possit, ad pecuniam illam refundendam mulctæ loco, verum etiam ad majores pœnas; aut demùm à Confessario eidem Judici non posse injungi, ut tantundem pecuniæ in Eleemosynas impendat. Nec est, quod de hoc ultimo Lessii dicto nugeris. Cum enim probabilius Lessio, aliisque ferè innumeris auctoribus esse videretur, non teneri Judicem illum ad restitutionem; ut probabilitati oppositæ partis occurreret, haud dubiè prudenter monuit, ad cautelam hoc injungi posse à Confessario in pœnam: nempe illa, ut plurimum saltem, in pœnam injunguntur, ad quæ alioquin præstanda pœnitens non teneretur. Quod verò pertinet ad doctrinam Jesuitarum, circa illud à pœnitente acceptandum, & executioni mandandum, quod pœnitentiæ loco imponitur, si res postularet, facile ostenderem, eam suo rigore non carere: erit fortè infrà dicendi locus.

Mox in Apologistam invehctus, *imbecille* (: imbecilliter dicere voluisti:) & *pueriliter* argumentari dicis.

I

Sed

Sed argumentum tantisper ponderemus. Iudex acceptum pro injusta sententia pretium ei restituere non tenetur, à quo accepit, opere scilicet completo; igitur jure naturæ nulli restituere tenetur. Hoc est argumentum Apologistæ; immò Lessii & aliorum, qui hanc sententiam tenent. Antecedens dant ferè omnes, tu ipse das ultro: consequentia certa videtur. Cui enim? pauperibus, inquis, & hoc vulgò à Theologis statuitur. Appella, cita illos Theologos, qui dicant, jure naturæ pecuniam illam debitam pauperibus esse. Ignarum caput! non nego, nonnullos esse auctores, qui sentiant, pauperibus erogandam esse; non quidem jure naturali, sed positivo. Quamquam opposita sententia, quam impugnas, communis sit; neque tuam illam vulgò adstruant Theologi: at nemo quod sciam, unquam dixit, jure naturali pauperibus restituendam esse. igitur mi homo, valet illa consequentia. Igitur ad prædictam restitutionem nefarius ille iudex jure naturæ non tenetur. Nec etiam jure positivo; alioquin jura producenda essent; nullum autem adducitur, quod à Lessio, De Lugo, aliisque clarissimè non explicetur. Igitur non tam imbelles telum fuit. Ictum fortè non sensisti: ingenuè fateberis. ego quoque ingenuè stuporem miror. Ab re igitur Apologistam increpas, quòd prima juris elementa Montaltio incognita esse dixerit, & Iesuitarum fidem accusas, quòd suam, scilicet Catholicam, Jansenianæ fidei, quam bellè Annatus descripsit, huc usque opposuerint. At Lessius inquit, num. 60. & 52. omnes ferè juris Doctores censere, acceptum pro crimine, quod legibus punitur, esse restituendum. Malè citasti num. 52. pro num. 51. in quo Lessii sententiam non habes, sed aliorum. Num. 60. adducit testimonium Covarruvix, ex cuius & Navarri mente

com.

communis illa Jurisperitorum sententia explicatur num. 57. quod scilicet, leges non faciant judicem inhabilem ad acquirendum accepti dominium, sed id unum duntaxat decernant, ut pacta illa invalida sint ante opus patratum; nec ex illis oriatur obligatio civilis, ob quam possit in judicio promissum exigi; immò justa causa, ob quam judex per sententiam illo pretio privetur, & majoribus pœnis mulctetur. At furdo cano, & ad lyram asinum voco.

Dimisso Apologistâ, Lessium aggredieris, & statim D. Thomæ locum adulteras*: sed quia jam supra hujus criminis pœnas dedisti; ne bis in idipsum, ultrò remitto; modò apud omnes constet, D. Thomam Lessio apertè favere. Tum D. Antonini locum contra Lessium adducis: at loquitur de acquisitis per Simoniam, ut expressè habet: estque quod candorem tuum saltem hac vice laudem, illud enim in *Simonia* reticere poteras. Quis autem nescit, rem spiritualem & sacram pretio emi non posse? ac proinde contractum illum jure naturæ & divino esse irritum? immò per sacra jura, Simoniacum ad restitutionem teneri? At in dissimili versamur arena. Judicium illud, quamvis iniquum, habet aliquid, quod alteri utile cedit; igitur pretio æstinabile; cum utrumque profanum sit; ac proinde ejusdem generis. Nec est, quod dicas, ab eodem S. Antonino subnecti deinde exempla injustæ sententiæ & adulterii; cum tamen expressè dicat, illi præcipuè pecuniam dandam esse, qui ex sententia injusta damnum passus est; quod nemo negat; & cum illa pecunia non sufficiat ad damnum resarciendum, reliquum iniquus judex de suo supplere debet. De adulterio verò idem dicendum esse judicat, quod de turpi & meretricio lucro, quod potest retineri; nec quidquam leges statuere de pe-

* Pag. 192.

cunia data pro adulterio; unde potius inducendi sunt consilio, ad hoc, ut erogent eam pauperibus, quàm obligandi, seu cogendi imperio, quod etiam habet tit. 1. cap. 23. item in tract. de reſtitut. cap. 1. §. *manus turpiter lucratoria*. adde Cardinalem Toletum in Summ. lib. 5. c. 21. qui eandem doctrinam expreſſè tradit.

Falsum eſt, inquis, & turpe fundamentum Leſſi, quod ſcilicet opus malum, quà malum eſt, non ſit quidem pretio æſtimabile, ſed quà delectabile, utile, laborioſum, &c. & hîc concionatorem & declamato- rem agis: rem indignam Chriſtiano & Theologo dicis, æquare pretio turpiſſimas voluptates, laborem improbum, iniquum litis lucrum. Hîc Ariſtotelem cum Ethnicis Legibus, Comitolum cum Auguſtino appellas. O bone, artes tuas novimus: Chriſtiano erga pauperes zelo ſagrarè videris; ſed eſt, quod de te tuiſque Regio-portuenſibus illud ipſum dicam, quod S. Evangelista de Juda Iſcariote ſcriptum reliquit, *non quia de egenis pertinebat ad eum, ſed quia fur erat, & loculos habens ea quæ mittebantur portabat*. unde tantam vim pecuniæ Regio-portuenſes corraſerint; in quos uſus; Deus ſcit. Non eſt, quòd dicam, cùm jam apud omnes conſtet. Sed hæc mitto: errores adnoto, non accuſo flagitia. Cur verò indignum Chriſtiano putas? quia, inquis, voluptas cum crimine conjuncta improba eſt, nec unum mente ab alio præſcindi poteſt, ut patet in Simonia. Hominem ſanè eruditum! quid tandem inferſ? non licet igitur pactum illud inire. Quis unquam licitum eſſe cenſuit? & hoc leges damnant. Hinc meretrix eo fine pacifci non debet, nec eo animo pecuniam accipere. At opere completo, quod acceptam reſtituere debeat, nulla lex jubet, nullum jus, ſive poſitivum, ſive naturale præſcri-

præscribit, gravissimi auctores negant; quamvis Comitulus cum paucis secus sentiat. Hinc Lessius ultrò fatetur, opinionem suæ oppositam probabilem esse. Præterea probandum tibi fuerat, illius pecuniæ retentionem injustam esse, & cum aliqua improbitate conjunctam. Quod si reverà fecisses, in tuam sententiam facile descenderem.

Retrudas illam rationem, * quam Montaltius Jesuitis affinxerat: quod scilicet, justa sententia vendi non possit, quia debita est; secus verò injusta. Jam Annatus fidem vestram hac in re laudarat. Quod sententia justa vendi non possit à Judice, modò alioquin justo salario pro labore hujus ministerii remuneretur, perspicuum est; nec nisi coactè iniquum illud pretium solvi censetur, & jura id expressè vetant. Injustam quoque sententiam, quamvis non debitam, vendere nequit. Hinc acceptam pecuniam, antequàm lata sit, restituere tenetur, & injustam sententiam non ferre: at ubi lata est, & gravissimo illo crimine sese obstrinxit; cum restitui non debeat accepta pecunia ei, qui dedit (nempe illam ultrò, non coactè dedit), si retineatur, injuria illi non fit; nec videtur, cui jure naturæ restituenda sit: salvo tamen jure partis læsæ, quod judex iniquus refarcire debet.

Hæc si fortè intellexisses Wendrocki, *absurda ineptia*, quæ tibi jure competit, & *tarditatis* Lessium non insinulasses; quasi verò Lessius dixerit, licitè posse vendi sententiam injustam, vel rem alienam: quasi verò Virgo sui corporis usum licitè vendere possit. Hoc tamen non facit, quin stuprator Virginem in Vxorem ducere, vel dotem eidemolvere teneatur. Igitur juri naturæ non repugnat, quod pro aliqua turpi actione pecunia accipiatur, v. g. pro adulterio, homicidio, injusta sententiâ: quam opere impleto is, qui accepit,

* Pag. 93.

I 3

retinere

retinere possit, cum eadem pro iis omnibus ratio militet.

Locus Augustini, quem adducis, ad rem non facit. Loquitur enim, idque expressè, de re ablata, quam reverà restituendam esse, nemo negat. Alter locus probat, sceleratius esse injustum iudicium, quam justum; & falsum testimonium vendere, quàm verum. Quis hoc negat? quid indè concludis? igitur, inquis, tam pecunia pro injusto accepta restitui debet, quàm pro justo. Sed malis artibus agis: dicere debueras, igitur cum pecunia pro justa sententia accepta restituenda sit ei, qui dedit, ita & accepta pro injusta, ei, qui dedit, restituenda est. Sed quis hoc dicat? * quod habes denique de avvocato, cujus iniqua opera, injusta sententia lata est; non est dubium, quin damnum illud, quod procuravit adversæ parti refarcire debeat, nisi clientem suum ad illud refarciendum inducat, quod certè melius fieri non posse Augustinus putavit, quàm si *suscepto suo diceret, recipe, quod mihi, cum tibi male adessem, dedisti, & redde adversario tuo, quod me agente, inique abstulisti.* Mens Augustini alia esse non potuit: alioquin nunquam dixisset, ei pecuniam esse restituendam, à quo pro injustâ sententiâ, vel clientelâ, data prius fuerat. In Catechismo Romano, iniqui Judices, qui venalia habent iudicia, furibus accensentur: rectè: hinc perinde se habent, atque si bona illius, quem iniquè damnarunt, furati essent; ac proinde nemo illos ab onere restituendi liberat, scilicet parti læsæ, & damnum illatum refarciendi. Quid ergo pervicaciam Lessio aliisque Theologis, & solitum morem SS. Patrum sententias adulterandi exprobras? nihil evidentius, inquis. At, si evidens est, cur D. Thomas, D. Antoninus, Sylvester, Angelus, Corduba, Toletus, De Lugo, Navarrus, Vasquez, Tannerus,

rus, Lessius, Turrianus, Sanchez, Bonacina, Petrus à Navarra; cur hi aliiq̃ue innumeri non vident? hi fortè obtuso & hebetè ingenio latentes sensus inspicere nequeunt? Ignarum caput! tu cum his Aquilis vespertilio. Ita prorsus Augustini sententias Janse-
nius & Calvinus explicant, ut in iis suos errores clarissimè contineri, prædicare non vereantur. Sic hæretici nihil nisi Sacra Biblia, Sanctos Patres, antiquam Ecclesiam, Ecclesiasticorum hujus temporis corruptos mores, Ecclesiasticæ disciplinæ lapsum, Theologiæ Moralis corruptelam, Scholasticorum tricas, & Cavillationes, uno verbo, nihil nisi rigorem & reformationem crepant.

Sed ad ratiunculam Lessii, ab Augustino, inquis, explosam, veniamus: quisquis dat pecuniam Judici, ut ab eo justam sententiam emat, coactè dare censetur, sicut is, qui pendit usuram usurario; quid mirum ergo, si jure deinde repetat, scilicet in judicio? is verò, qui emit injustam, ultrò pecuniam dare censetur, cujus dumtaxat operâ, nullo jure fretus, causæ lucrum habere sperat; igitur repetere deinde non potest; scilicet in judicio, in quo Judex quidem iniquus plecteretur, non tamen propterea iniquus emptor datam pecuniam reciperet; iminò re sibi per injustam sententiam adjudicata privaretur; igitur & timeret & puderet emisse, scilicet in judicio; puderet, quia crimen est; timeret, ne jure ob crimen admissum mulcetur; igitur illud, *vellet repetere, nisi timeret & puderet*, non significat, quod velit, ut ais; nec enim distinguis voluntatem à velleitate, ut vocant, quod supinam ignorantiam demonstrat. Nec inde rectè deducitur, iniquum Judicem teneri restituere acceptum injustæ sententiæ pretium, opere scilicet completo; nisi per sententiam superioris Judicis ad id adstringatur. Im-

mò si ex prædictis S. Augustini verbis sequeretur, iniquum Judicem teneri restituere prædictum pretium, haud dubiè teneretur restituere ei, à quo accepit, qui vellet repetere, nisi timeret, & puderet emisse: quod tamen nemo tibi concedat. Quod dicis, iniquum emptorem coactum emisse injustam sententiam; non responsionem, sed irrisionem sibilis conditam postulat. Quod fanè nisi evidens sit, nihil prorsus evidens reputo. Gratis, inquis, consequi maluisset. Sed id fieri non poterat, cum nullo jure valeret. Haud dissimili ratione quisquis aliquid emit, coactus emere censeretur, quia mallet id gratis, quàm numeratâ pecuniâ obtinere. Apage igitur ineptas & pueriles nugas, cum monstrosâ inscitâ & diabolicâ malignitate conjunctas.

Multa in Apologistam §. 3. similiter effutis, quæ nulla refutatione indigent, sed factâ utriusque scriptiõis copiâ, *Janseniana* Montaltii fides faciliè constabit. * Illud autem maximè ad rem faciebat: nempe Molina seclusâ lege positivâ, & spectato dumtaxat naturæ jure, expressè loquitur de muneribus judici datis post latam justam sententiam, ex mera gratitudine, vel rei obtentæ gaudio, vel etiam ante sententiam, eo dumtaxat fine, ut rem diligentius, citius & majori cum affectu expediat, scilicet intrâ justitiæ fines, seclusa lege positiva, secluso item Sacramento, quo judex sese obstrinxit, secluso demum scandalo. Molina cum innumeris aliis sentit, prædictas donationes licitas esse: docet tamen tom. 1. tract. 2. disp. 88. Judices peccare, cum accipiunt munera, tum quia contrâ legem positivam, & proprium Sacramentum faciunt, tum quia nunquàm ferè sine scandalo id fieri potest.

Montaltii fidem non liberas in Filiutio, qui expref-

* Pag. 195.

sè

sè asserit, Judicem peccare, si munera accipiat, etiam ex liberalitate donata; quia lege positiva jure prohibetur, estque potestas in Principe obligandi ad restitutionem, etiam in foro conscientiae; igitur ante sententiam. tract. 31. num. 211. Quòd deindè asserat Filiutius, spectato jure naturæ, & seclusa lege positiva, donationes illas licitas esse, quid tum? an propterea negat, esse peccatum? Idem dico de Reginaldo, qui expressè lib. 10. n. 185. excludit legem positivam, quæ delinquens fiat inhabilis & restituere teneatur, quæ accepit, ob crimen aliquod patratum. Equidem Lessius negat, ullam esse legem positivam, qua id cautum sit: non tamen Reginaldus hoc dicit. Cur ergo illum cum Lessio confundis? est ergo, quòd Montaltii fidem Apologista desideret, qui Reginaldum cum Lessio citavit, licèt hic neget, ullam esse legem, quod tamen ille non negat, sed præcisè in jure naturali sistit. Nullas autem hinc quisquillas præter tuas, nullam vitiligationis insulsiatatem, præter Jansenianas cavillationes, videre licet.

Optimè denique opposuit Montaltio Apologista, quòd sine ullo juris naturalis & positivi discrimine loquutus fuisset; * quia reverà Molina & Reginaldus jus dumtaxat naturæ spectant: quanquàm Molina cum aliis ferè innumeris dicat, non teneri ad restitutionem accepti pretii pro injusta sententia, ante sententiam contra eum latam: nec deest optima ratio, nam alioquin idem bis restituere teneretur. Non negat tamen, Principis potestatem eam esse, qua Judex ad dominium illud acquirendum, inhabilis fieri possit: voluntas autem Principis ex verbis Legis colligitur. Nec adeò nefandum dictum est, juramentum de non accipiendo, distingui à juramento de non retinendo, vel de restituendo. Licet enim aliquis juret

* Pag. 196.

se non accepturum aliquid; si deinde perjurus accipiat, hoc non facit, quin dominium acquirat; si autem acquirit dominium, non tenetur restituere. Ex quo satis apparet, quàm doctus sis, qui hæc ignoras, licet alioquin putidum thrasonem agas, reliquos omnes præ tuis Regio-Portuensibus nihili facias, præsertim Molinam, aliosque Jesuitas, tametsi de hac quæstione doctè ac eruditè multa scripserint, præsertim Molina, qui 14. disputationes de hac materia tam copiosè, tam distinctè, tam solidè composuit & elaboratas edidit, ut nihil, quod ad illud argumentum pertineat, in iis desiderari videatur; insignis haud dubiè Scriptor, de utrâque Theologiâ, Morali, scilicet, & Scholasticâ benemeritus, quem reverà immeritò, ac immerentem Janseniani fœdè lacerare, ac infamare, ejusdem loca, ut tu ipse Wilhelme hoc loco, adulterare, immutare, invertere, asfuere, eidemque Massiliensium errores affingere non cessant. Sed frustra Lunam canes oblatratis, & Solem vespertiliones convitio proscinditis. Ad Molinam certè vos amandarem, nisi ad molam aptiores essetis.

N O T A II.

De quæstu honestarum fœminarum.

Hic etiam pro more nugaris, & quidquid in buccam venit, petulanter effutis; convitia, probra, calumnias liberiùs spargis. Statim initio infamem pudicitiae Virginum & Matronarum nundinationem à Casuistis permitti asseris. * Non te pudet, impostor nequam, tam apertæ calumniæ? quis unquam Theologus, aut Casuista Catholicus hoc permi-

* Pag. 196.

fit?